

Nr 152.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.; given Stockholms slott den 23 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till

1) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., samt

2) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Förordning

om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m.

Härigenom förordnas, att förordningen den 30 juni 1943 angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., vilken förordning gäller till och med den 31 december 1945, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1946.

Förslag

till

Förordning

om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.

Härigenom förordnas, att förordningen den 19 maj 1944 angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m., vilken förstnämnda förordning gäller till och med den 31 december 1945, skall äga fortsatt giltighet till och med den 31 december 1946.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 feb-
ruari 1945.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller.

I förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., stadgas följande.

Den som äger rätt till sjukhjälp, sjukpenning eller livränta enligt någon av vissa i 2 § av förordningen angivna lagar eller författningar äger erhålla dyrtidstillägg därå under de förutsättningar och i enlighet med de föreskrifter som stadgas i 3 § av förordningen. Har Konungen förordnat, att ersättning skall utgå enligt grunderna i någon av ifrågavarande lagar och författningar, skall dyrtidstillägg utgå även å sådan ersättning (1 §).

De lagar och författningar, som avses i 1 §, äro enligt 2 § följande: lagen den 5 juli 1901 (nr 39) angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete; förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete; kungörelsen den 30 november 1917 (nr 832) angående särskilda bestämmelser ifråga om tillämpning av lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 å arbetare, som användas till arbete för statens räkning; kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m.; förordningen den 1 juni 1923 (nr 138) angående ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig; kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 268) angående höjning av ersättning, som utgår jämlikt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; lagen den 14 juni 1929 (nr 131)

om försäkring för vissa yrkessjukdomar; förordningen den 24 mars 1938 (nr 102) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl.; förordningen den 24 mars 1938 (nr 103) om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl.; kungörelsen den 8 april 1938 (nr 112) angående viss tillämpning av 11 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete beträffande livräntor till arbetare, som före år 1937 skadats i arbete för statens räkning; samt förordningen den 3 juni 1938 (nr 216) om livräntetillägg av statsmedel åt vissa livräntetagare enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete.

I 3 § första stycket stadgas, att dyrtidstillägg utgår med 40 procent av förmånens belopp å sjukhjälp, sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 (nr 89), kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 268) eller, såvitt angår ersättning i anledning av olycksfall eller sjukdom som drabbat värnpliktig, förordningen den 18 juni 1927 (nr 234).

Enligt andra stycket av 3 § gäller, att dyrtidstillägg utgår med 20 procent av förmånens belopp å sjukpenning eller livränta enligt förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) i anledning av olycksfall eller sjukdom, som före den 1 januari 1941 drabbat vid försvarsväsendet fast anställd, samt å livränta enligt annan i 2 § angiven lag eller författning än som nämnts i första stycket av 3 § i anledning av olycksfall som inträffat eller sjukdom som yppats före den 1 januari 1941. Dyrtidstillägg å livränta, som utgår enligt annan författning än förordningen den 18 juni 1927 (nr 234), skall fortfarande att utgå utan hinder därav att livräntan för viss tid utbytes mot sjukpenning.

Dyrtidstillägg å sjukpenning eller livränta skall — enligt tredje stycket av 3 § — i fall som i andra stycket av paragrafen avses icke utgå, därest arbetsförmågan icke är nedsatt med minst tre tiondelar. Dyrtidstillägg utgår jämväl å livränta, som utgives av arbetsgivare, vilken enligt gällande bestämmelser står självrisk, men däremot icke å livränta, som grundas på frivillig försäkring.

Dyrtidstillägg bestrides av statsmedel samt bestämmes och utgives av riksförsäkringsanstalten. Bolag, som avses i 4 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete, åligger dock att samtidigt med utbetalning av livränta förskottsvis utgiva dyrtidstillägg därå enligt förordningen (4 §).

De bestämmelser i lag eller författning, som gälla beträffande ersättning, varå dyrtidstillägg utgår enligt förordningen, skola i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande dyrtidstillägget (5 §).

De närmare föreskrifter som, utöver vad förordningen innehåller, finnas erforderliga för förordningens tillämpning, meddelas av Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, av riksförsäkringsanstalten (6 §).

Förordningen, som trädde i kraft den 1 januari 1944 och gäller till och med den 31 december 1945, efterträdde förordningen den 19 december 1941 (nr 942) i samma ämne. Sistnämnda förordning, vilken hade gällt från och med den 1 januari 1942, innehöll i stort sett enahanda regler angående

dyrtidskompensation. Den allmänna procentsatsen för dyrtidstillägg utgjorde dock 15.

Enligt förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m., skall i stort sett på enahanda sätt som enligt förutnämnda förordning den 30 juni 1943 (nr 449) utgå dyrtidstillägg till den som äger rätt till livränta på grund av försäkring enligt kungörelsen den 2 oktober 1908 (nr 100 s. 2) eller nyssnämnda förordning den 11 juni 1918 (nr 375). Livräntetagare, som åtnjuter tillägg enligt kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218) om höjning av vissa ersättningar enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375), är berättigad till dyrtidstillägg jämväl å tillägget. Dyrtidstillägget utgår å livränta eller livräntetillägg i anledning av olycksfall i arbete, som inträffat före den 1 juli 1942, därest den skadades arbetsförmåga är nedsatt med minst tre tiondelar. Dyrtidstillägget utgör 20 procent.

Jämväl denna förordning angående dyrtidstillägg gäller till och med den 31 december 1945.

På förslag av Kungl. Maj:t i propositionen nr 294/1943 har riksdagen vidare medgivit, att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, vore berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkesjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., finge för tiden från och med den 1 januari 1944 till och med den 31 december 1945 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppginge till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent. I brev till statskontoret den 30 juni 1943 förordnade Kungl. Maj:t, att dyrtidskompensation i enlighet med vad sålunda angivits skulle utgå.

Beträffande procentsatserna för dyrtidstilläggen må erinras om att i fråga om livräntor i allmänhet dyrtidstilläggen avpassats så, att livräntan jämte dyrtidstillägget skall utgå med samma belopp, som tillkommer ny livräntetagare, vilken erhållit lönekompensation för inträdda prisstegringar. Då de stora arbetstagargrupperna enligt det s. k. ramavtalet i stort sett erhöilo kompensation för halva levnadskostnadsstegringen samt då denna vid tillkomsten av dyrtidstilläggsförordningen den 30 juni 1943 (nr 449) utgjorde något över 40 procent — socialstyrelsens levnadskostnadsindex med 1935 som basår hade från tidpunkten närmast före världskrigets utbrott stigit från 108 till 153 — bestämdes den allmänna procentsatsen för dyrtidstillägg i sistnämnda förordning till 20. Dyrtidskompensationen enligt 1909 års

militärersättningsförordning samt enligt 1927 års militärersättningsförordning såvitt angår värnpliktiga ävensom enligt fiskarförsäkringsförfattningarna är avpassad efter de särskilda förhållanden, som föreligga därvidlag.

Departements-
chefen.

I samband med anmälan till årets statsverksproposition av frågor om anslag för bl. a. vissa av de i den förut lämnade redogörelsen omförmälda dyrtidstilläggen framhöll jag, att förevarande dyrtidstilläggsförordningar gällde allenast till utgången av år 1945 samt att jag då ännu ej tagit ställning till frågan efter vilka grunder dyrtidstilläggen skulle utgå för tiden därefter. Socialstyrelsens levnadskostnadsindex per den 1 januari 1945 har därefter blivit känt och utgör 154. Då detta tal endast med en enhet överstiger det indextal som förelåg vid tillkomsten av de gällande dyrtidstilläggsförordningarna, saknar jag anledning att, för tiden efter den 31 december 1945, föreslå någon ändring i reglerna för här förevarande dyrtidskompensation. Jag förordar därför, att ifrågavarande dyrtidstilläggsförfattningar — förordningarna den 30 juni 1943 (nr 449) och den 19 maj 1944 (nr 237) — bibehållas i sin nu gällande lydelse. Med hänsyn till svårigheten att för någon längre tid förutsäga den kommande prisutvecklingen torde förlängningen av författningarnas giltighetstid endast böra avse ett år eller tiden till och med den 31 december 1946.

Liksom tidigare torde böra begäras riksdagens medgivande för Kungl. Maj:t att åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt någon av förordningarna om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller åt fångar m. fl., för tiden den 1 januari—den 31 december 1946 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga inom socialdepartementet upprättade förslag till

1) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) angående dyrtidstillägg åt vissa ersättningstagare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, m. m., samt

2) förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 19 maj 1944 (nr 237) angående dyrtidstillägg åt vissa livräntetagare enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375)

angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, m. m.;

dels ock medgiva att Kungl. Maj:t åt personer, som i anledning av olycksfall eller sjukdom, som inträffat efter 1941 års ingång, äro berättigade till sjukpenning eller livränta enligt förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt tvångsarbetare m. fl. eller förordningen om olycksfalls- och yrkessjukdomsersättning åt fångar m. fl., må för tiden från och med den 1 januari till och med den 31 december 1946 bevilja sådan dyrtidskompensation, att beloppen av nämnda förmåner uppgå till vad som skulle hava utgått, därest den i förordningarna fastställda maximigränsen för inkomst — 1 764 kronor — höjts med 40 procent.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställda förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans Bergström.
